

Kalandok egy tulipános kertben

(Z. Németh István: *A hengegő óriás és más mesék*, Vámbéry Polgári Társulás, 2022.)

Z. Németh István írói világát kóstolgom, ízlelgetem egy ideje. Rendkívül kedvesek számomra fanyar humorú novellái, melyek a tudományos fantasztikum és a realitás határán némi abszurdal fűszerezve léteznek, vonzzanak magukkal. (*Tejfehér köd*, 2020, *Kibertér, végállomás*, 2010) Izgalmasak a történetek, a cselekményben pedig mindig van egy meglepő, váratlan fordulat, ami a magamfajta olvasó számára igazi csemegévé teszi Z. Németh rövidprózáját.

A hengegő óriás, és más mesék kötet Z. Németh írói világának egy másik szegletébe kalauzol el, ahol a fő jellemző a harmónia. Két kislánnyal ismerkedünk meg, Mimivel és Momival, akiknek csodás tulipános kertjük van a Százszorszép Szíromréten. Valahol a távolban található a Sosemlátott Sivatag. A két világ, a rét és a sivatag, egymás ellenpontjai, ahogy az éjjel és a nappal, az élet és a halál, a termékenység és a terméketlenség. A réten és a sivatagon nem látunk túl, de nem is kell. Ebben az ellentétpárban benne van a teljeség. A mesékben pedig úgyszólván fontos szerepet kell hagyni a fantáziának.

Mimi és Momi kalandjai bájosak. Beszélgetni tudnak az állatokkal, van boszorkány, sőt óriás ismerősük, megelevenedik a csokinyúl, a zongora és a hóember is. A klasszikus és a modern világ együttesen van jelen. Miközben olvastam a meséket, egy másik mesevilág emléke furakodott tudatomba. Tony Wolf írói álnéven tevékenykedő könyvillusztrátor és író mesevilága, a *Mesél az erdő* sorozatban megismert történeteinek sora. Mindkét szerző meséiben a történetek háttérét a természet adja (rét/erdő), melyben állatok, törpék, óriások, emberek egymásra ható társadalma jelenik meg. Ahogy Wolf, úgy Z. Németh is a gyermeki (és felnőtt) világban komoly problémát okozó helyzetekre vet fel megoldásokkal. Hiszen, ha valakit becsapnak, hazudnak neki, rászedik, azzal valamit kezdeni kell! Mimi és Momi megküzd a mesei gonosszal, az álságossal, mégpedig okosan. A mesék azt mutatják meg, hogy furfanggal, ésszel, erőszakkal, durvasággal nélkül hogyan lehet megoldani egy-egy nehéz helyzetet. Különösen nagy értéke ez a meséknek, mert a durvaság, az erőfitogtatás, a mások megalázása gyakran a kialakult helyzetek megoldásának eszköztárába lépett már a legfiatalabb generációknál is. Talán ezért sejlett fel számomra a már említett Tony Wolf mesevilágával való párhuzamba

állítás, mivel ott is/és itt is munkával, furfanggal és szeretettel oldódnak meg a legnagyobb gondok, a legélesebb helyzetek.

Z. Németh meséiben egy nyugodtabb világot fedeztem fel a novellák világához képest. A nyugalmat azonban nem úgy értem, hogy nem izgalmasak a mesék, nem történik bennük semmi, hanem úgy, ahogy a mesék olvasásához, hallgatásához, nézéséhez áll az ember. Izgalmas, borzasztóan nehéz, szinte lehetetlen feladatokat kell megoldania a főhősnek, de végül győzni fog. A meséknek ősidők óta szoros logikai rendjük van. Biztos vagyok abban, hogy a legkisebb királyfi meg fogja menteni a gonosz banyától a királyleányt. Miért? Mert a mese ezt a biztonságot, nyugalmat adja a befogadónak. Ha a valóságos világban a jó és gonosz harcának kimenetele nem mindig egyértelmű, legalább a mesékben annak kell lennie. Ez az az ősbizalom, amivel a mesék felé fordulunk, és ezért imádjuk őket. Elrepítenek minket a fantázia világába, ugyanakkor egy biztonságos, kiszámítható világba. A Százszorszép Sziromrét lakói is egy ilyen biztonságos világ részei. A történetekből levonhatjuk a tanulságot, felkészülhetünk a pöffeszkedő gombokra, a gonosz manókra, a kegyetlen lepkevadászokkal való küzdelemre. Ugyanakkor megtanuljuk azt is, hogy az életben nemcsak munka van, hanem ünnep is.

A mesékben Z. Németh nyelvhasználatának egyik fő attribútuma, a nyelvi játékoság, lelemény jól érzékelhető. Különösen a mesehősök névadásában érhető tetten. A páros szereplők neveiben magas és mély magánhangzókkal játszik (Lepike és Lopika a lepkék, Mimi és Momi), a Százszorszép Sziromrét lakóhelyének földrajzi nevében vegyük észre az alliterációt is. Különös kedvencem Botorka, a boszorka névhasználat alkalmazása, ahol pusztán egy mássalhangzó megváltoztatásával hozza játékba a nevet a foglalkozással, ugyanakkor utal a boszorka kissé megkopott varázslótudományára is, tehát beszélő névként is értelmezhető. A szövegben megbújó nyelvi játékoság a gyerekek körében még kedvesebbé teheti a történeteket. A kötetet Balázs Gyéza illusztrációi teszik izgalmasabbá, kellemessé a kalandozást a hengegő óriással egy gyönyörű tulipános kertben.